

PETROVICE V PROMĚNÁCH ČASU

Petrovice u Rakovníka

Petrovice patří mezi malé obce Středočeského kraje, čítají kolem 250 obyvatel a 132 budov. Rozkládají se v jednom z údolí vlněné pahorkatiny až podhoršské oblasti. Nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 386 – 453 m n.m.. Pro krajina jsou typické větrné strže, které vymlela stoletá voda kolem r.1885.

- #### Obrázky dvou částí:

IV. ročník

Velké poděkování patří všem, jejichž příspěvky umožňují každoroční konání této výstavy.

Ing. Bohumíra Pázkové, Jaroslava Levém, Marii Kinirové, Luci Slabé, Marti Hédvíkové, Anně Brentkóvé, Václavu Chýřnýmu, Lydií Jílkové, Miluši Hamlové, ing. Evě Koučké, Libuši Hayerové, Věře Kefkové, Janě Veveřové, Svatoplukou Toufarovi, paru Pochnomajrů z Rakovníka, Olivi Pezové, rodině Paškonských, Marii Ladžové a Zdeňku Kadlčíkovi, Olivi Petřové, očesnímu archivu v Rakovníku a sběrateli Michalovi Novotnému z Lužné, Ladislavu Engelhalerovi ze Sesomatu a Josefu Želzdovi z Lužné.

Ing. Petra Hauptmanová

Vystudovala Vysokou školu obchodní v Praze, management cestovního ruchu se specializací na leteckou dopravu. Působí jako administrativní pracovník na úřadě v Městské Samosatě, v tomto čase je však na matefské dovolené. ☺

Mezi její záliby patří koně, tanec, kreslení, kostýmy a shromažďování historických materiálů k obci Petrovice, na čemž pracuje již několik let.

Z historie

První zmínka o Petrovicích pochází z 16. století. Dnešní obec Petrovice se rozkládá v místě, které se nachází mezi dvěma původními osadami - Hlivojedy a Jezevce.

Jezevec leží na jih od Petrovic, mezi Petrovici a Novým Dvorem. První písemná zmínka o této osadě pochází z r. 1338. Za husitských válek byla ves vypálena, zpustila a zarostla. Roku 1510 ji koupil Petr Holý z Christu. Osada však je obnovena nebyla.

Hlívody se pravděpodobně rozkládaly na svahu Petrovického lesa, soudě dle zvlněného terénu za farou. Ve 14 století se v osadě nacházela tvrz i dvůr. Celé Hlívody, tedy tvrz, dvůr a ves, bývaly služebním manstvím brada

Původní název města byl „Hlivojedy“ od jména lidí, kteří se k Třicetileté války živili houbami hlív jedlé. Kdy byla osada založena není známo. Zachovala se pouze pověst, která vypráví o tom, jak se v těchto místech usadili lidé, jak založili osadu a jak řekla k tomu svatá rodina.

Pověst o vsi Hlavnice

na to trvalého ustanovení a potvrzení dřevoušky. Když na této Václavově II. narozenině v Čechách opět slíbil rodina a roda poté se sňatkem s jinou ženou. Rájcem této situace byl senátor Hlavačka. Mladé rodině se rozhodla, chybí přibyla, když byly myšleny. Představila „Hlavnou“ prémiovou ženu, která rodinu obhájila.

V roce 1660 získal Petřovice a Krakově Hlavněvce, za nichž byl obnoven hrad Krakové a počít v červený takéma. (Pozn. Jde o jednu z červených žanek.)

Do Petrovic byla přenesena i farma pravomoc ze Šanova a proto nechal hrabě Valdštejn vystavíti vedle kostela i faru s potřebnými budovami. Současně byla pod kostelem vystavěna i škola.

Po smrti Valdstejna se Petrovice staly na čas majetkem Flánských Berků. Záhy však byly prodány Wallisům. Památku skutečného slechteře po sobě zanechal hrabě Štěpán Wallis, který r. 1765 učelil svým poddaným. Robotu změnil na penitenci poplatek a rozdělil polnosti rozdělení a rodovitnou části i s hospodářskými hodovami dědičně prorazil poddaným. Za „Zádu“ toboto slechteře slechteře byla na místě jíž nedostávající škola postavena škola nová. Postupem času byl opraven velikým nákladem zámek a postaven zámecké obydlí pro učedníky.

Dle r. 1881 se majitelem Petrovce opět střídali. Roku 1923 byla provedena pozemková úprava a část pozemků byla za přidělové ceny přečekána obyvatelstvu a zbytek prodán do soukromých rukou.

Na výstavce máte k dispozici **poznámkovou knihu**, do které můžete zaznamenat Vaše podněty, názory či připomínky k výstavě a také odpovědi na otázky našeho pátrání „Bílá města Petrovic“.

Petrovice v historických mapách

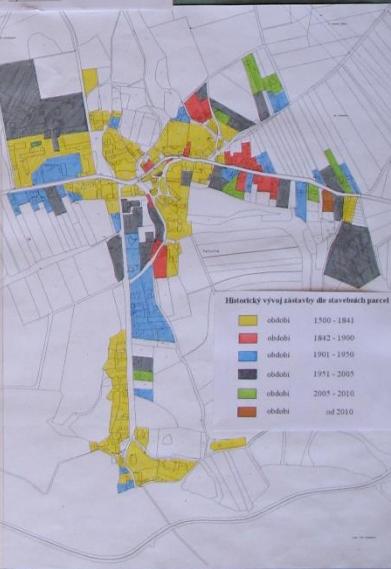

Zdroj:
<http://oldmaps.geolab.cz/>
(Prezentace starých mapových díl z území Čech, Moravy a Slezska)

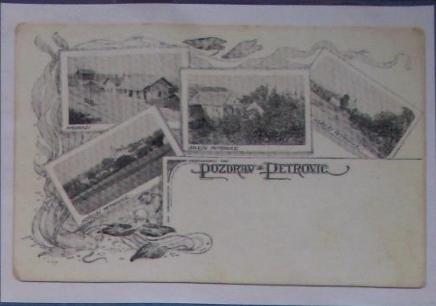
© 1st-2nd Military Survey, Section No. 19, Austrian State Archive Military Archive, Vienna

© Laboratoř geoinformací Univerzity J. E. Purkyně - <http://www.geolab.cz>

© Ministerstvo vnitra pročeskou CR - <http://www.mvcr.cz>

Proměna obce v běhu času

kolem r.1900

r.1914

r.1918

r.1920

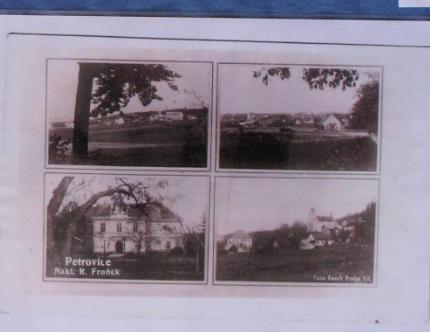
r.1929

r.1932

r.1935

r.1940

O paměti hodnostech obce

Boží Studánka

„V druhé polovině 17. století, kdy Petrovice držel svobodný pán s Otročkem, v lese tam nalezal i pod molným dubem studánku. Zde prý se podle pověsti zjevila Panna Marie a řekla, že tam stát hradbou. Celá ves i okolí bylo vydřeno. Důvodem bylo, že v tom místě povstání a zdržatnice. Když baron z Hevesenenu dal studánku vyzdít a nedaleko od ní postavil kleštinou kapličku, až dárková věž malovanou obrázek Krista na kříži, stala se vira v záračnou moc vody této studánky obecnou.“

Studánka nazívána lidem „Boží studničí“ a voda v ní „Boží voda“. Když pak tam voda pro svého obřahu a kyslosti užitkou ukázala se být lečivou, sbíhalo se k této studánce lidu množství velké. Nejvíce bylo v letech, když nedávno chorobou, zejména kloubouhou. Mnozí z nich natezli této uzdravlení. „Boží studničí“ rostla v letech.

Nejhoršího náštěva byla v několí a ve svatém, kdy lid měl k tomu čas. Tačí onomu dubu, nad studánkou stojícemu, příčitá byla moc divotvorná. Lidi odlupovali z něho kůru, rezali trsy, trhalí listy, nakrující si s úspechem téměř všechny bolavé zuby s svíj nemocny dobytek. Takovým jedinám byl dub zničen. Strom hynul a byl konečně na rozkaz barona odstraněn. Z jeho dřeva dal prý si pán žhotovit domácí oltařík s klekátkem...“

(Doc. Petrovice: Historický popis obce a jejího okolí, 1930-36)

Povídá říká, že v 2. pol. 17. století kdy Petrovice držel svobodný pán Otto z Hevesenu, v lese tam nalezla studánka, která nazvala Boží studničí. Ve zmíněném lese byla radikálně pod molným dubem studánka. Jednoho dne tu i při petrovské dívce shrály buškice a při práci si propečovaly. Najednou uslyšely, že s nimi zpívá ještě někdo čtrnáct. Zarazily se a poznaly, že jde o boží studnu. Po zprávě o tomto zázraku byl dub s nemovitostí v ruce a liberec zpravidla. Dívky lekářky a z lesa učeky. Brzy vědělo a propadlo příhledi celá ves. Po několika dnech tly dívky za komu studánce a zjevení na dubu se opakovaly. Jakože když byly mnozí spoluobčané dokázali, že ani dle vlastního důkazu nejsou vinni. Dívka byla předvolána na vrcholného soudce a k výslechu, přesně když jím byl bývalý býček. Po randce nebylo na tělech dívek ani stop. Timto kráutym výslechem byl lid utrozen ve svém přesvědčení, že k události skutečně došlo. Od té doby byl dub i studánka lidem používávány za zdraví.

Fara

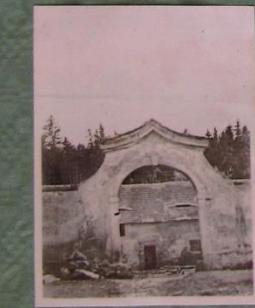
V sousedství kostela se nachází jednopatrová barokní budova s dvorem a hospodářskými budovami. Byla postavena v roce 1715 Janem Josefem z Valdštejna. Z dvanácti místnosti vyniká sál s původními kachlovými kamy. Kromě bytu faráře nemá fara v současnosti jiného využití. Objekt je v majetku Římskokatolické církve a je postupně rekonstruován.

Kostel Navštěvení Panny Marie

Návsi nad obcí se nachází dominanta Petrovic poutní kostel Navštěvení Panny Marie. V letech 1714-1715 jej nechal postavit Jan Josef z Valdštejna poblíž Boží studánky, k níž se vždy pocházel zjevení Panny Marie.

Kostel je v renesančním slohu s pozdně barokními úpravami. Celá stavba dominuje třípatrová věž s hodinami. Výzdoba interiéru je renesanční. Hlavní oltář pochází z roku 1891 a jeho hlavním motivem je oválný obraz Navštěvení Panny Marie z počátku 18. století.

Kostel je již po staletí v majetku Římskokatolické církve. V zimním období se zde konají adventní koncerty a v letním období bohoslužba k Mariánské pouti. Jinak je kostel po většinu času uzavřen.

Roubená chalupa č.e. 2 je jednou z ukázek kdysi bohaté lidové architektury. Byla postavena kolem roku 1800 a později upravována.

Zájezdni / Průjezdni hostinec č.p.10

Petrovické návsi dominuje barokní budova nově zrekonstruovaného zájezdního hostince, který byl postaven v roce 1715 a v roce 1750 rozšířen o další místnosti. Objekt byl postaven v roce 1715 a v roce 1750 rozšířen o další místnosti. Původně byl komplex příjezdní. Hned vedle hospody stojí domek č.p.81, kde se říká „na meje“. Sídila zde okresní myslnice. Objekt hostince je v soukromých rukách a nejvíce přitupuje všechny.

Zámek s dvorem

V severní části obce při silnici uprostřed nevelkého parku obecnáho zámečku byla postavena po roce 1709 Janem Josefem z Valdštejna na místě výchofě tvrze. Bývalou tvrz založil roku 1510 Petr Holý z Chrástu. Za Jiřího Hrdla z Kolomuty byl zámek v roce 1540 rozšířen o věž a popelnu. Valdštejn nechal v zámeckém kostele sv. Michala a před zámkem gloriet. Za Wallisů kolem r.1860 byl zámek upraven do dnešní podoby – jednopatrové budovy obdélníkového půdorysu s klasicistní fasádou.

Po r.1948 zámek znárodněl stát a zámek postupem času chátral. V letech 1960-1990 byl do zámku umístěn okresní archiv a pro jeho účely byl nákladně upraven, ne příliš cestivě opraven. V přízemní části interiéru se dochovávalo něco malé z původních prvků včetně širokého dřevěného schodiště. V současné době je zde i část obydlí.

Dvůr byl vystavěn na velké ploše kol doloku obehnané zdí a tvoří jej tři pavilony, které jsou rozděleny dveřmi vchodu, výstupu a východním. Hlavní část dvora však budovy podél východní strany. Na východní straně stojí v první polovině 20. století moderně vybavený sklep s lednicí, ve kterém kdysi byl sklad královického pivovaru. Za ním se nacházely rozsáhlé stajny tažného a chovného dobytka.

Po leteckém útoku v srpnu 1945 byly všechny budovy zničeny, kromě zámečku, který byl vysokou výškou vystaven a takže se mu podařilo uniknout. Po leteckém útoku v srpnu 1945 byly všechny budovy zničeny, kromě zámečku, který byl vysokou výškou vystaven a takže se mu podařilo uniknout. Po leteckém útoku v srpnu 1945 byly všechny budovy zničeny, kromě zámečku, který byl vysokou výškou vystaven a takže se mu podařilo uniknout. Po leteckém útoku v srpnu 1945 byly všechny budovy zničeny, kromě zámečku, který byl vysokou výškou vystaven a takže se mu podařilo uniknout.

Dvůr pochází z počátku 16. století. Založil jej Petr Holý z Chrástu, po němž byla i osada Petrovice pojmenována. Roku 1517 byl při dvore založen pivovar. Po Petru Holém se často měnili majitelé dvora a tím celé vsi. Z nich nejnejdůležitějším byl Štěpán Olivier Wallis, pán na Kolešovci, který v svých statcích zrušil robotu. Vladí zde od roku 1745. Za vlády tohoto rodu byl teměř od základu přestavěn zámek, jež poslední majitelé zde obdrželi. V první polovině 20. století Alois Šírk, který dal zámek opět velkým nákladem a všechny budovy znovu opravit a přistavil kulinu a sklepárnu.

K dvoru patřily dva hospodářské usedlosti. Jednu obylav hajný a druhou dvorec dělnici. Za vsi patřil ke dvoru bývalý ovčín. Hned pode vsí měl důvěr cihelní.

Část areálu dvora byla v letech minulých využívána jako prasečák. Druhá část je využívána jako kovalna a kanceláře. Třetí část společně s budovou bývalého pivovaru je využívána zemědělskou společností, která zde má sladovnu a garáž.

Zámek i celý areál hospodářského dvora a bývalého pivovaru se nachází v soukromých rukách a nejvíce přitupuje všechny.

r.1930 Václav Kladňovský

r.1964 Žně

Emingerovy krávy

Obyvatelstvo

Počet obyvatel kolísá v závislosti na pracovním uplatnění obyvatel obce. Napří 80 letech 19. století se v okolí Petrovice sice dílo dolovalo. Jeho úpadkem, nastalo **stěhování**. Zemědělci dělnici zde neměli dost obživy kvůli nedostatku půdy a tak se stěhovali s rodinami na **sezónu** na hospodářské práce do dvora v Pošti, aby získali své podporu na život. V roce 1930 bylo v obci evidováno jen jednomuž, mezi ostatní dny z domova na **remeslo nebo do služby**. Jediným pramenem výdělka pro zdejší dělní lid byla práce při zdejším **velkostatku** jako nádeníci nebo koci a v místních učených dolech, v nichž se opět začalo s těžbou. V r. 1930 již ani to nebylo velkostatek byl parcelní zeměnec a tak potřeboval pracovních sil. Právě místní ubohé doly zanikly úplně a dělnictvo tak muselo hledat jinde. Ke zlepšení situace však přispělo skutečnost zavedení **zeleninné dopravy**. Rodiny se tak nemusely stěhovalat za prací do Rakovníka.

Průmysl v obci nikdy příliš zastoupen nebyl. Při velkostatku byl v provozu libovar a parní cihlářna. Práce však zajížděvali zaměstnanci dvora. I druhá cihlářna (p. Hubička) měla své pracovní osazeni.

Vývoj počtu obyvatel v obci | zdroj: <http://www.stredoscasna.cz>

Rok	1713	1826	1836	1843	1860	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961
Počet	110	447	431	516	599	633	686	549	564	582	633	557	435	366
1970	296	259	242	250	234	237	275							
314														

Rozvojovění dle zaměstnání
Většina obyvatel byla zaměstnána v polním hospodářství. Většinu mělníků zde bylo jen nôžek, malorolníků a domkářů více. K nutným pracim přibírali si hospodář zemědělské dělníky.

Zaměstnání zde bylo:

- a) zemědělci – zednici, kolář, kovář, obuvník, fezniček, tesař, krejčí, truhlář, svadleny, cihlář, strojník, zámečník
- b) obchoduči – kopec, hostinskí
- c) dělnici
- a. zemědělci – nádeníci
- b. primáslovi – horníci, skalníci, tovární dělníci
- c. služebníci – koc a služky
- d. jiní zaměstnanci – hajní, domovnice, dvortní služebníci (sařák, hildák), zeleninčí zřízenec, obecní strážník a ponočny, listonosí.

Jiné stavby:

- a) učedníci – učitelé, farář, obvodní lekár, poštmař, četníci
- b) penzisté a soukromníci

Náves a alej okolo r.1930

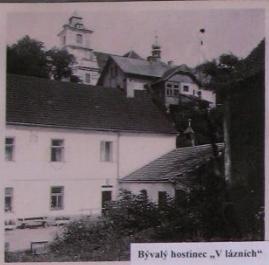
Hostinec „U Věcků“

Zájezdni hostinec

Pohostinství

Bývalý hostinec „V lázních“

1.pol. 20.stol. Obecní úřad s obecnou knihovnou

Obchod

kolem r.1900 Náves, škola a kostel, obchod p. Fraňka

Mariánská pouť

První a druhou neděli v červenci konají se v Petřovicích pouť (polovina 20.stol.). Dříve byly slavné a hojně navštěvované lidmi z blízkého i z velmi vzdáleného okolí. Lidi putovali za Boží studni a lázněmi u ní zřízenými, nebo voda zde léčila řadu neduhů. Zánikem lázní návštěvnost klesala rok po roce. Nadále je však toto pouťní místo, na němž se dle pověsti zjevila panna Marie každoročně navštěvováno.

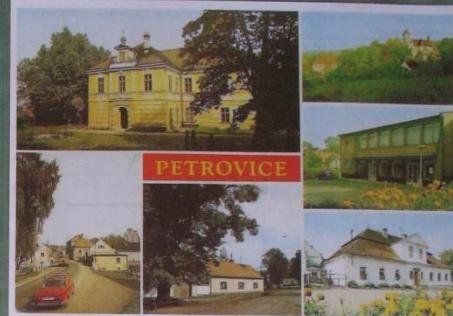

Petrovičtí hudebnici, poznáte je?

Výstavba nového obchodu a sálu v roce 1973

V roce 1957 byla zakoupena již druhá promítka, na níž se lidé složili. Promítalo se v Zájezdním hostinci.

70. léta 20.stol. Poznáte, kde to bylo?

r.1930

70. léta 20.stol. V „Rokličce“ nebo také u „Benešovic jámy“

Asi r.1936 Staročeské máje pořádané petrovickými sokoly

Máje v 70.letech 20.stol.

70.léta 20.století

Máje 80.léta 20.stol. ?

Vítání občánků r. ?

Majko, majko zelená,
přes hory, dolý nesenda,
pentlemi a zlatem kraslend,
primesná až z daleké země
k dnešní naší slavnosti.
K ni si také dovolujem
uctivě Vás pozdraviti
a nějakým malým dárkem
máje naší přispěti.

TJ SOKOL

r.1936 Petrovické sokolnice, v pozadí budova cíhelně

Sokol vznikl jako první česká tělocvičná organizace na území tehdejší rakouské monarchie. U jeho založení stál Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner, kteří se seznámili v r. 1859 na Křivoklátsku.

Tělocvičná jednota „SOKOL“ v Petrovicích byla založena v únoru 1919. Založení proběhlo po povolení místního velvyslance Německa, kteří si ke cvičení povolil místnost od majitele zájezdové hostince Fr. Levečka, později vystavěli v prostoru dnešního fotbalového hřiště přízemní budovu sokolovny. Zpočátku si náradí půjčovali ve školce. Po tomto spolu vznikla i spolková knihovna, již spravoval Jaroslav Babinec.

Zvolení činovníci:
Starosta – MUDr. František Koška, lékař
Národník – Josef Hlaváč, řídící učitel
Národník – Jaroslav Babinec a Ludmila Frelichová
Jednatel – Antonín Frank
Pohlednice – František Sýkora
Členové výboru – Anna Fišerová, František Palkoska, Karel Smid, Jan Fišer, Růžena Dytarová a Jaroslav Bureš.

Počet cvičících v r. 1919 – 164 (52 dospělých, 18 dorost, 94 žitomínské mládež)
Počet cvičících v r. 1936 – 130 (52 dospělých, 18 dorost, 47 žitomínské mládež)

Portrait od kreslíře Jana Vilímka
<http://www.mnichovo-hradiště.cz>

Dřívě plocha k cvičení, dnes prostory fotbalového hřiště.

Památník na huti
sokolské je Tyršův
pomník v zahrádce
byvalé Lokvencovy
vily v aleji (čp.37).

r.1958 Malí sokolinci a sokolnice, v pozadí bývalá sokolovna

Poznáte je?

Obecná škola v Petrovicích

Pod petrovickým pouanním kostelem Navštívení Panny Marie stojí historická budova bývalé **Obecní školy**. Tato budovu předcházela budova o mnoho menší sestávající se z jedné školní síně a jedním světnicí, kde byl byt učitelův (r.1715). Dítěk přibývalo a prostor gestačního místnosti dosáhl školní budovy podobu dnešní a to v r.1823 za ředitele Ottou Vnějšku, kdy došlo na jeho náklad k jejímu rozšíření. Vznikly tak tři tridy a vyučování. Škola byla spádová, nová, moderní a umělkem ve svém okolí.

Škola byla **původně jednotřídní**. Od přestavby se stala **dveřířidní** a v r.1870 se stala **trojřidní**.

Počty žáků, které školu navštěvovali do r. 1936:				
Rok	1880-1886	1886-1906	1906-1931	1931-1936
Počet	1489	1496	770	219

Provoz petrovické školy byl zrušen v roce 1975. Inventář a žáci byli převedeni do **Obecné školy v Sanově**, jež se stala novou spádovou školou pro tuto oblast.

Bývalá školní budova je dnes v **havarijním stavu**. Vlastníkem je **Obec Petrovice**.

r.1930

r.1955 duchohodky ředitel Obecné školy v Petrovicích Otto Kollner, nostalgicky průvod Ottovou ulici v Rakovníku

Školní kapela r.?

70. léta 20. století

r.1952 Školní kapela na vystoupení v Lubnič.

r.1911

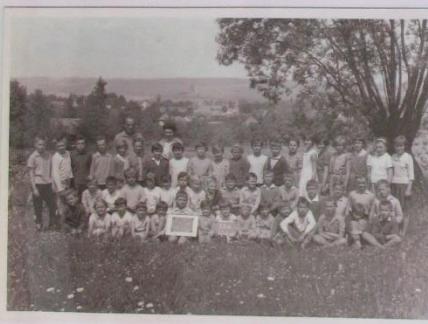

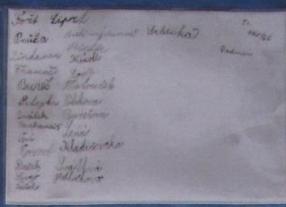
Litoměřice *Kerkringa*
Podolsko *Broek* *Zandvoort*
České Budějovice *Hbns* *Wijk bij Duurstede*
Národní *Legel* *Wassenaar*
Ostrov *181182* *Eckmann & Koch*
Brno
Bratislava *Salis*
Moskva *St. Petersburg*
Praga *Leiden*
Varšava *Wrocław*

FOTO jedné třídy...

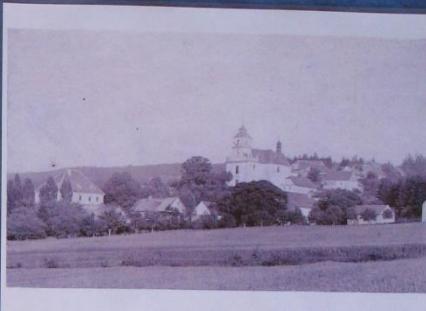
1961 - 1966

Lorraine *Walden*
Verona *Leopold* *Lenox*
Albion *Lillian* 1961/62 *Belvoir Park*
Amherst *Janet* 1961 *Archie*
Lyell & *Lorraine* *Bob*
Carrie *Edna* *Elle* *Elvira*

Jaký byl důvod pro zrušení školy s takovou historií a tradicí?
Kdo v...
Před r.1895

r.1907

r.1930

r.1946

r.1957 Na brigádě

„Bílá místa Petrovic“

Znáte jménem tyto dobrovolné hasiče a hasičky?

Popis znaku a jeho vysvětlení:

Obrácenou, sníženou a zvýšenou, zúženou stříbrnou krokví modro-červeně dělený štít. Nahore zlatá lílie, dole dva stříbrné zkřížené meče se zlatými zástřitami a jilci.

Modré pole se zlatou lílií má vztah k zasvěcení petrovického kostela Panny Marii. Stříbrná kroka symbolizuje pramen. Zkřížené meče odrážejí skutečnost, že Petrovci měli ke královskému brudu Křivoklátu manskou povinnost dvou ozbrojenec. Červena a stříbrná tinta tura se vztahuje k erbu českých králů.

Znak obce Petrovice

Vlajka:

Cervený list s křížm klinem vycházejicím z horního okraje listu a s vrcholem v páté osminásobku listu a s modrým klinem vycházejicím z prostředních čtyř šestin horního okraje a s vrcholem ve čtvrté desetině šířky listu. V modrém klinu žlutá lílie, v červeném poli zkřížené bílé meče se zlatými zástřitami a jilci. Vlajka opakuje podobu znaku.